

Поліщук Т.Ю.
Студентка ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник:
Солончук І.В., викладач, ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Особливості наказного провадження у цивільному процесі

Цивільно-процесуальний кодекс України 2004 року запровадив нові правові інститути, що раніше не були притаманні вітчизняному законодавству. До них перш за все слід віднести наказне провадження, яке можна охарактеризувати як спрощену процедуру вирішення окремих категорій справ. Даний вид провадження безспірним та непозовним.

Згідно зі ст.95 ЦПК України наказне провадження виникає за заявкою зацікавленої особи, якій належить право вимоги. Тому вбачається, що органи та особи, визначені в ст. 45 ЦПК України, а саме омбудсмен, прокурор, органи державної влади та органів місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, що захищають права, свободу та інтереси інших осіб, не мають права звертатись до суду із заявами про видачу судового наказу.

Судовий наказ видається у випадках, передбачених ч. 1 ст. 96 ЦПК України, якщо заявлена вимога ґрунтується на правочині, що вчинений у письмовій формі; заявлено вимогу про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати; заявлено вимогу про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника. В останньому випадку зацікавленими особами, що можуть подавати заяву про видачу судового наказу, будуть органи внутрішніх справ, Державна виконавча служба, тобто органи, які безпосередньо займалися розшуком та понесли при цьому певні витрати. Сума витрат має бути обов'язково документально підтвердженою (наприклад квитанції тощо)

В ч. 2 ст. 96 ЦПК України зазначено, що судовий наказ може бути видано в інших випадках, встановлених законом. Однак в ст. 100 ЦПК говориться, що суддя відмовляє у прийнятті заяви про видачу судового наказу, якщо заявлено вимогу, не передбачену ст. 96 даного Кодексу. Таким чином простежується очевидна суперечність згаданих норм. Виходячи з цього можна стверджувати, що в ст. 96 ЦПК визначено вичерпний перелік вимог, за якими може бути виданий судовий наказ.

Форма і зміст заяви про видачу судового наказу чітко визначені в ст. 98 ЦПК України. У разі, якщо заява не відповідає встановленим вимогам, суд залишає таку заяву без руху та надає зацікавленій особі строк для виправлення допущених недоліків. Не виконання в належний термін вимог суду тягне за собою повернення заяви. Крім того, за подання заяви про видачу судового наказу сплачується судовий збір, який згідно зі ст. 99 становить п'ятдесят відсотків ставки, що визначається з оспорюваної суми у разі звернення в суд з позовом у порядку позовного провадження. Таке формулювання досить складним та не зовсім зрозумілим. Але, уявляється, що положення даної статті передбачає, що судовий збір має дорівнювати половині тієї суми, яка могла б бути сплаченою в разі пред'явлення позову за такою вимогою. Однак, постає питання чи може в даному випадку розмір судового збору бути меншим ніж мінімальний, встановлений за подання позовних заяв. В діючому законодавстві це питання поки що не знайшло свого вирішення. Але, зважаючи, що наказне провадження специфічною судовою процедурою, яка не потребує проведення

певних процесуальних дій та витрати великої кількості часу, було б доцільно передбачити в законодавстві ставку судового збору із заяв про видачу судового наказу, яка була б менша за мінімальну, встановлену для позовних заяв.

Спрощений порядок проведення наказного провадження передбачає, що суд вирішує питання про видачу наказу у триденний термін без судового засідання та виклику зацікавлених осіб для дачі пояснень. Тому, суд робить висновок щодо доцільності видачі судового наказу лише на підставі поданої заяви. Відповідно, для отримання позитивного рішення, стягувачу необхідно правильно скласти заяву та чітко визначити обставини, які обґрунтовують його вимоги, а також обов'язково додати до заяви докази, що дають підстави висування подібних вимог. Суд може відмовити у прийнятті заяви, якщо із заяви та доданих документів вбачається спір про право. В такому випадку заявник може звернутись до суду з такою самою вимогою тільки в порядку позовного провадження.

Для боржника за судовим наказом в законодавстві передбачені повні гарантії. Так, в разі заперечення проти вимог стягувача боржник протягом десяти днів з дня отримання судового наказу може подати заяву про його скасування. Заява боржника має подаватися до суду, який видав наказ. В цьому випадку суд також не проводить судове засідання та не заслуховує пояснень сторін. Суд може скасувати виданий ним наказ, якщо із заяви боржника буде вбачатися наявність спору про право. В ухвалі про скасування судового наказу суд має зазначити, що вимоги стягувача можуть бути розглянуті в позовному провадженні.

Використана література

1. Зорислава Ромовська - Українське цивільне право: Загальна частина. Академічний курс. Підручник,- К.: Атіка, 2005.- 560 с.
2. Конституція України Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року//Відомості ВРУ. – 1996.
3. Цивільний процесуальний кодекс України №1618 – IV від 18 березня 2004р.//ВВР. – 2004.
4. Цивільний процес: Авторизований виклад модульного курсу: навч. пос. / Л.А. Порєва, О.Х. Юлдашев. - К.: МАУП, 2005 - 72 с.
5. Кілічава Т.М. - Цивільне процесуальне право. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 352 с.